

**Халматов К. А., Талантбек кызы Д.  
ПРОФЕССОР Э. Ж. СУЛАЙМАНОВДУН ПЕДАГОГИКАЛЫК ИШМЕРДҮҮЛҮГҮ:  
КАЛЫПТАНУУ ЖОЛУ ЖАНА БИЛИМ БЕРҮҮГӨ КОШКОН САЛЫМЫ**

**Халматов К. А., Талантбек кызы Д.  
ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ПРОФЕССОРА Э. ДЖ. СУЛАЙМАНОВА:  
ПУТЬ СТАНОВЛЕНИЯ И ВКЛАД В СИСТЕМУ ОБРАЗОВАНИЯ**

**Khalmatov K. A., Talantbek kzy D.  
PEDAGOGICAL ACTIVITY OF PROFESSOR E. J. SULAIMANOV: THE PATH OF  
FORMATION AND CONTRIBUTION TO THE EDUCATION SYSTEM**

**Аннотация.** Бул илимий макалада кыргыз коомунун көрүнүктүү этнограф-окумуштуусу, тарых илимдеринин кандидаты, профессор Эртабылды Жолдошевич Сулаймановдун педагогикалык ишмердүүлүгүнүн негизги этаптары жана анын жогорку билим берүү системасындагы орду изилденген. Изилдөөнүн актуалдуулугу катары XX кылымдын экинчи жарымындагы жана XXI кылымдын башындагы кыргыз этнография илиминин жана педагогикасынын калыптанышын бир инсандын илимий-педагогикалык жолу аркылуу чагылдыруу зарылчылыгы менен түшүндүрүлөт. Макалада окумуштуунун билим алуу жолу Жалал-Абаттагы А.С. Пушкин атындагы педагогикалык окуу жайынан башталып, М.В. Ломоносов атындагы Маскөө мамлекеттик университетинин тарых факультетинин этнография кафедрасында уланганы терең талдоого алынат. Автор Э.Ж. Сулаймановдун адис катары калыптанышында советтик этнографиялык мектептин алптары, өзгөчө академик Ю.В. Бромлей сыяктуу инсандардын таасири зор болгонун белгилейт. Макаланын негизги бөлүгүндө профессордун Ош мамлекеттик университетиндеги (1987–2005-жж.) жана Жалал-Абат мамлекеттик университетиндеги (2005-жылдан бери) көп кырдуу ишмердүүлүгү каралат. Анын окутуучулуктан тартып, декандык жана кафедра башчылык кызматтарга чейинки жолу, ошондой эле университеттерде тарыхчы адистерди кесипкөй катары тарбиялоого кошкон салымы тарыхый маалыматтар менен тастыкталган. Изилдөөнүн жыйынтыгында Э.Ж. Сулаймановдун 150дөй илимий эмгектеринин, анын ичинде студенттер үчүн колдон түшүксүз курал болгон "Этнография" (2010) окуулугунун мааниси ачып берилет. Профессордун жааш илимпоздорго берген адистик кеңештери жана насаатчылыгы анын педагогикалык мектебинин ишмердигинин түзөөрү илимий макалада талдоого алынган.

**Ачкыч сөздөр:** Э.Ж. Сулайманов, педагог, ишмердүүлүк, этнография, билим берүү, насаатчылык, илимий мурас, жогорку мектеп, мугалим, окутуучу, доцент, профессор.

**Аннотация.** В данной научной статье исследуются основные этапы педагогической деятельности и место в системе высшего образования видного этнографа кыргызского общества, кандидата исторических наук, профессора Эртабылды Жолдошевича Сулайманова. Актуальность исследования обусловлена необходимостью отражения процесса становления кыргызской этнографической науки и

педагогике во второй половине XX и начале XXI веков через призму научно-педагогического пути одной личности. В статье глубоко анализируется образовательный путь ученого, начавшийся в Джалал-Абадском педагогическом училище им. А.С. Пушкина и продолжившийся на кафедре этнографии исторического факультета Московского государственного университета им. М.В. Ломоносова. Автор отмечает значительное влияние гигантов советской этнографической школы, в частности академика Ю.В. Бромлея, на становление Э.Ж. Сулайманова как специалиста. В основной части статьи рассматривается многогранная деятельность профессора в Ошском государственном университете (1987–2005 гг.) и Джалал-Абадском государственном университете (с 2005 г. по настоящее время). Историческими данными подтвержден его путь от преподавателя до должностей декана и заведующего кафедрой, а также его вклад в профессиональную подготовку историков в университетах. В результате исследования раскрывается значение около 150 научных трудов Э.Ж. Сулайманова, включая учебник «Этнография» (2010), ставший незаменимым пособием для студентов. В научной статье анализируется деятельность его педагогической школы, основой которой являются профессиональные советы и наставничество профессора для молодых ученых.

**Ключевые слова:** Э.Ж. Сулайманов, педагог, деятельность, этнография, образование, наставничество, научное наследие, высшая школа, учитель, преподаватель, доцент, профессор.

**Annotation.** This scientific article examines the main stages of the pedagogical activity and the role in the higher education system of the prominent ethnographer of Kyrgyz society, Candidate of Historical Sciences, Professor Ertabyldy Joldoshevich Sulaimanov. The relevance of the research is explained by the need to reflect the formation of Kyrgyz ethnographic science and pedagogy in the second half of the 20th and early 21st centuries through the scientific and pedagogical path of a single individual. The article provides a profound analysis of the scientist's educational journey, which began at the A.S. Pushkin Jalal-Abad Pedagogical College and continued at the Department of Ethnography of the Faculty of History at Lomonosov Moscow State University. The author emphasizes the significant influence of the giants of the Soviet ethnographic school, particularly Academician Yu.V. Bromley, on the development of E.J. Sulaimanov as a specialist. The main part of the article reviews the multifaceted activities of the professor at Osh State University (1987–2005) and Jalal-Abad State University (from 2005 to the present). His career path, from lecturer to the positions of dean and head of department, as well as his contribution to the professional training of history specialists in universities, is supported by historical data. As a result of the study, the significance of approximately 150 scientific works by E.J. Sulaimanov is revealed, including the textbook "Ethnography" (2010), which has become an indispensable tool for students. The scientific article analyzes the functioning of his pedagogical school, formed by the professor's professional advice and mentorship provided to young scientists.

**Keywords:** E.J. Sulaimanov, educator, activity, ethnography, education, mentorship, scientific heritage, higher school, teacher, lecturer, associate professor, professor.

**Кириш сөз.** Кыргызстандын эгемендүүлүк жылдарында жогорку билим берүү тутумунда сапаттуу кадрларды даярдоо жана улуттук илимий мектептерди

калыптандыруу маселеси өзгөчө актуалдуулукка ээ болду. Бул жараянда фундаменталдуу билимге ээ, теория менен практиканы айкалыштырган окумуштуу-педагогдордун орду өтө чоң. Мына ушундай инсандардын бири – Кыргызстан эле эмес чет өлкөлөрдө да белдүү этнограф окумуштуусу, тарых илимдеринин кандидаты, профессор Эртабылды Жолдошович Сулайманов. Анын илимий-педагогикалык жолу XX кылымдын экинчи жарымындагы советтик этнографиялык мектептин классикалык салттарын сактоо жана аны эгемендүүлүк доорундагы жогорку мектептин талаптарына ылайык өнүктүрүү менен мүнөздөлөт.

Профессор Э.Ж. Сулаймановдун педагогикалык ишмердүүлүгүнүн тамыры анын терең илимий даярдыгында жатат. М.В. Ломоносов атындагы Москва мамлекеттик университетинин тарых факультетинин этнография кафедрасында алган таалими жана дүйнөлүк деңгээлдеги академик Ю.В. Бромлей сыяктуу илимпоздордун сабактарын угуусу анын келечектеги жогорку квалификациялуу окутуучу катары калыптанышына зор рол ойногон. Бул фундамент кийинчерээк Кыргызстандын түштүк чөлкөмүндөгү ири окуу жайларында - Ош мамлекеттик университетинде жана Жалал-Абад мамлекеттик университетинде көптөгөн жылдар бою үзүрлүү эмгектенүүгө өбөлгө түздү.

Бул макалада Э.Ж. Сулаймановдун жөнөкөй окутуучулуктан баштап, кафедра башчысы, декан сыяктуу жетекчилик кызматтарды аркалоодогу педагогикалык тажрыйбасы жана анын студенттер үчүн жараткан "Этнография" окуу китебинин илимий-методикалык мааниси талдоого алынат. Изилдөөнүн предмети катары окумуштуунун насаатчылык ишмердүүлүгү жана анын кыргыз этнография илимине кадрларды даярдоодогу кошкон реалдуу салымы каралат. Автордун пикиринде, бир инсандын өмүр жолу аркылуу региондогу тарыхый билим берүүнүн өнүгүү динамикасын чагылдыруу заманбап тарыхнаама үчүн маанилүү илимий мааниге ээ деп эсептейбиз.

**Материалдар жана ыкмалар.** Бул изилдөөнүн материалдык негизин профессор Э.Ж. Сулаймановдун өмүр жолуна жана илимий-педагогикалык ишмердүүлүгүнө арналган архивдик маалыматтар, анын калемине таандык 150дөй илимий эмгектер, монографиялар жана окуу куралдары түзөт. Негизги булак катары окумуштуунун 2010-жылы жарык көргөн «Этнография» аттуу окуу китеби, кандидаттык диссертациясынын авторефераты жана «Кыргыз Совет Энциклопедиясындагы» макалалары колдонулган. Ошондой эле, Т.К. Чоротегин сыяктуу замандаштарынын жана кесиптештеринин эскерүүлөрү, Жалал-Абад мамлекеттик университетинин (ЖАМУ) жана Ош мамлекеттик университетинин (ОшМУ) кадрдык архивдери изилдөөнүн фактологиялык базасын байытты.

Изилдөөдө тарых илиминин объективдүүлүк жана тарыхыйлуулук принциптерине негизделген комплекстүү методология колдонулду. Негизги методдор катары тарыхый-биографиялык метод колдонулуп, профессордун окуучулук мезгилинен тартып, бүгүнкү күнгө чейинки педагогикалык ишмердүүлүгүнүн этаптарын хронологиялык ырааттуулукта калыбына келтирүү үчүн жакшы шарт жаратып берди. Илимий-метрикалык талдоо болсо, окумуштуунун жарыяланган эмгектеринин санын, сапатын жана алардын жогорку билим берүүдөгү маанисин баалоо максатында пайдаланылды. Ошондой эле системалык мамиле ыкмасы колдонулуп, Э.Ж. Сулаймановдун педагогикалык тажрыйбасын советтик жана эгемендүү Кыргызстандын жогорку мектебинин өнүгүү контекстинде бирдиктүү система катары кароого мүмкүндүк берди.

Оозеки тарых (Oral History) методу кесиптештеринин жана шакирттеринин эскерүүлөрүн анализдөө аркылуу анын насаатчылык образын жана илимий мектебин мүнөздөө үчүн колдонулган.

Колдонулган методдордун айкалышы профессордун педагогикалык мурасын терең жана ар тараптуу ачып берүүгө шарт түзөт десек жаңылбайбыз.

**Талкуулар жана тыянактар.** Профессор Э.Ж. Сулаймановдун педагогикалык ишмердүүлүгүн талдоодо, анын советтик классикалык билим берүү системасы менен эгемендүү Кыргызстандын жогорку мектебинин ортосундагы алтын көпүрө экенин көрүүгө болот. Профессор Э.Ж.Сулаймановдун кыргыз коомуна кошкон агартуучулук жана илимий ишмердүүлүгүнүн орду жогору экендигине карабастан, анын эмгектери, өзү тууралуу маалыматтар социалдык тармактарда өтө аз кездешкендигин белгилөө менен анын өмүр баянына да кыскача токтоло кетүүнү туура деп эсептейбиз.

2024-жылы профессордун 75-жылдык юбилеи илимий чөйрөдө жогорку деңгээлде белгиленип, «Кыргызстан этнографы Сулайманов Эртабылды Жолдошевич 75 жашта» [1]- деген атылышта китеп жарык көргөн. Бул китепте профессордун 75 жылдык тарыхы ошол тарыхтын башатын тузгөн өмүр баяны да баяндалат.

Ал эми профессордун өмүр жолу менен сыймыктанган кесиптештери: «Ал элет жергесинде туулуп өскөн. Анын кичи мекени - Кыргызстандын түштүгүндөгү азыркы Жалал-Абад облусунун Ноокен районуна караштуу Шайдан айыл өкмөтүнүн курамындагы Жаңы-Турмуш (азыркы Алма) айылы. Бул мурдагы тепкедей кыштак Шайдан-Сай өзөнүнөн батышыраакта, Ноокен (мурдагы Ленин) районунун борбору Масы кыштагынан эки чакырымдай түндүк-чыгышта жайгашкан. Азыркы тапта, албетте, Алма айылы кеңейип, кыйла чоң эле кыштакка айланган. Эртабылды агайыбыз 1949-жылы 11-октябрда дал ушул Алма айылында жарык дүйнөгө келген. Ата-теги жана таялары кыргыздын мундуз уруусунан болот.

Анын атасы Жолдош Сулайман уулу (1922–2012) менен энеси Үрүниса (1922–2011) жалпы он бир балалуу болушкан, бирок алардын төртөө кызамык сыяктуу оорулардын айынан чарчап калып, жети бала торолуп өскөн. Эртабылды - эки эжесинен кийинкиси (уулдардын улуусу). 2011-жылы энеси Үрүниса дүйнө салды. Кийинки жылы атасы Жолдош Сулайман уулу 90 жаштын чайын ичип жатып, байбичесинин артынан кетти. Бирок алар Эртабылды агайыбыздын жана башка уул-кыздарынын далай жакшылыктарына күбө болуп, чөбөрө-кыбыраларын көрүп калышты. Эртабылды агай Алма айылдагы чакан сегиз жылдык мектепте окуду (азыр ал – Абдыразак Сатаров атындагы бакыйган ири орто мектеп). Өзүнүн биринчи мугалими – мээримдүү Айдарали Орозбаев агай болгонун, математика, геометрия сабактарын дасыккан педагог Абдыразак Сатаров бергендигин Эртабылды агай айтып калат. Элетте, албетте, балдар 5-класстан тартып пахтачылык иштерине милдеттүү катышаар эле. Бул оор жумуш сабырдуулукка, талыкпастыкка жана мээнеткечтикке да тарбиялайт эмеспи. Эртабылды сегиз жылдыкты бүтүргөндөн кийин педагогдук кесипке эртелеп ээ болууну чечти. Ал Жалал-Абад шаарындагы А.С.Пушкин атындагы педагогикалык окуу жайында (1963–1967-жж.) таалим алган. Бир чети, атайын педагогикалык окуу жайында окуунун өзү Эртабылды агайга батылдыкты берди. Ал өз окуусун андан ары ошол кездеги Советтер Биримдигинин борборунда улантууну чечти. Анын далай теңтуштары Ош менен Бишкекти гана көздөшкөн эмеспи. Агайдын этнограф адис катары телчигишине анын 1967–1974-

жылдары Маскөө шаарындагы М.В.Ломоносов атындагы Маскөө мамлекеттик университетинин тарых факультетинде окуганы жана мында этнография кафедрасында таалим алганы зор рол ойногонун баса белгилей алабыз. Бул жылдарда Маскөө турмушу кыйла либерал болчу. Расмий нукка шайкеш келбеген ойлору менен таанымал айдыңдар да арбын эле. Бир эле мисал айтсак, Эртабылды агай студент кезинде эле айтылуу Лев Николаевич Гумилёв (1912–1992) менен баарлаша алган. Зээндүү кыргыз студенттин бул ойготкуч түрколог жана географ менен китепканаларда жанаша отурган учурлары да болгон. Дагы бир өнүтүү салыштырып айта кетсек, эгерде Бишкек (мурдагы Фрунзе) шаарында Кыргыз мамлекеттик университетиндеги (азыркы Жусуп Баласагын атындагы Кыргыз улуттук университети; КУУ) тарыхчы студенттер этнография жана жалпы эле тарых илимдери жаатында өп-чап адабиятка ээ болушса, ал эми Маскөө университетинин жана ал кездеги В.И.Ленин атындагы СССР Мамлекеттик китепканасынын (азыркы Орусия мамлекеттик китепканасынын) китептер кампасы өзүнчө эле мухит болчу. (Албетте, ал кезде коммунисттик цензуранын чыпкасынан өткөн китептер гана жалпы окурмандарга сунушталганын, бирок айрым “самиздаттык”, б.а. нускалары мыйзамсыз басылган чыгармалар Маскөөдө тымызын таркатылып тургандыгын эскертпей кете албайбыз)» [2]- деп Э.Ж.Сулаймановдун өмүр жолун илимий өнүттө талдап, гезит беттерине, социалдык тармактарга жарыялап келген маалыматтарынын маанилүүлүгүн белгилей кетели.

1987–2005-жылдар аралыгында Э.Ж. Сулайманов Ош мамлекеттик университетинде үзүрлүү эмгектенип, окутуучулуктан тартып факультеттин деканына чейинки кызматтык жолду басып өткөн. Бул мезгил ичинде ал ата мекендик жана чет элдик жогорку квалификациялуу тарыхчы адистерди даярдоо процессине, ошондой эле билим берүү ишин башкарууга олуттуу салым кошкон. Профессор Э.Ж. Сулайманов педагогикалык ишмердүүлүгү менен катар илимий-уюштуруучулук иштерди да ийгиликтүү айкалыштырып келген. Ал 1994–2001-жылдары Кыргыз Республикасынын Улуттук илимдер академиясынын Түштүк филиалынын Коомдук илимдер институтунда Тарых бөлүмүнүн башчысы, ал эми 1999–2001-жылдары аталган институттун директору болуп эмгектенген. Бул анын аймактагы фундаменталдуу тарых жана этнография илиминин өнүгүшүнө институционалдык деңгээлде кошкон салымын тастыктайт. Анын далили катары кесиптештеринин маалыматын мисал келтирсек: «Жогорку окуу жайында эмгектенген илимпоз-педагогдордун бир өзгөчөлүгү (башка кесиптерден) алардын лектордук чеберчилигинде, лекцияны жогорку деңгээлде өткөргөнүндө. Чебер лектор студенттин эсинде калат, андан үлгү алат, айрымдары мыкты лекторду кумир тутушат. Мен «мыкты лектор» ким экендигин Эртабылды агай менен кошо иштеп жүрүп гана түшүнө баштадым. Факультетте ачык сабактар өтүлчү. Адатта Эртабылды агай: «Аудиторияны аралап басып жүрүп, жай салмактуу сүйлөп, ар бир темага жараша түзүп алган «карточкаларын» анда-санда карап коюп, маңыздуу да, жандуу да сабак өтчү. Кунт коюп угушкан студенттерди, сабактын бүтүшүн каалабаган курс, тайпа, жымжырттык өкүм сүргөн аудиторияны көп байкачуумун. Эртабылды агайдын «Этнография» сабагы да студенттердин арасында аңыз кеп катары айтылып келүүдө» [3,5-6.]- деген пикири профессордун педагогикалык чеберчилигинен кабар берип турат.

2005-жылы Э.Ж. Сулайманов Жалал-Абад мамлекеттик университетине (ЖАМУ) илимий-педагогикалык ишмердүүлүгүн улантуу үчүн атайын чакырылган. Ал 2011-жылга чейин Социалдык-гуманитардык факультеттин "Жалпы тарых" кафедрасын жетектеп,

аталган окуу жайдын тарыхый билим берүү багытын түптөөгө жана өнүктүрүүгө зор салым кошкон. Учурда ал "Тарых" кафедрасынын профессору катары жаш адистерди даярдоо жана илимий-изилдөө иштерин жүргүзүү багытында үзүрлүү эмгектенип келет.

Жарты кылымга созулган үзүрлүү педагогикалык ишмердүүлүгүндө Э.Ж. Сулайманов миндеген жогорку квалификациялуу адистерди даярдоо менен бирге, ата мекендик билим берүү системасынын өнүгүшүнө зор салым кошкон. Анын насаатчылыгы астында көптөгөн студенттердин жана магистрлердин илимий-изилдөө иштери ийгиликтүү корголуп, окумуштуунун өзүнө мүнөздүү илимий мектебинин калыптанышына шарт түзгөн.

2024-жылы профессор Э.Ж. Сулаймановдун 75 жылдык юбилейи илимий коомчулукта кеңири белгиленип, анын жарты кылымдан ашуун убакыттан берки үзүрлүү эмгеги жогорку окуу жайынын жетекчилиги тарабынан жогору бааланды. Учурдагы Ош мамлекеттик университетинин ректору, профессор К.Кожобековдун: «Сиздин көп жылдык илимий-педагогикалык эмгегиңиз жана этнография тармагындагы зор салымыңыз Кыргызстандын илим чөйрөсүндө терең из калтырып, өсүп келе жаткан жаш муундарга да чоң үлгү болуп келе жатат....ОшМУдагы көп жылдык ишмердүүлүгүңүздүн натыйжасында бир катар мыкты тарыхчыларды, изилдөөчүлөрдү жана мугалимдерди даярдоодо зор салым коштуңуз» [3]- деген куттуктоосу профессордун педагогикалык өмүр жолунун баалуу жана барктуу экендигин айгинелеп турат. Бул иш-чара окумуштуунун ата мекендик билим берүүгө жана этнография илимине кошкон салымынын деңгээлин, ошондой эле анын академиялык чөйрөдөгү бийик кадыр-баркын дагы бир ирет тастыктады.

Учурда профессор менен бирге иштешип жаткан кесиптештери да анын педагогикалык чеберчилигин жогору баалашып, бир катар илимий макалаларын Э.Ж.Сулайманов таанууга багытташкан. Алардын катарында К.А.Халматов [4], доцент Ж.А.Дуйшеев [5], доцент Г.Т.Токтогулованын инсан таануу маселесине токтолуусу [6].

### **Корутунду**

Жыйынтыктап айтканда, изилдөөнүн натыйжасында профессор Э.Ж. Сулаймановдун педагогикалык ишмердүүлүгү боюнча төмөнкүдөй корутундуларга келдик:

1. Профессионалдык калыптануусу: Э.Ж. Сулаймановдун педагогикалык пайдубалы Жалал-Абад педагогикалык окуу жайында түптөлүп, Москва мамлекеттик университетинин жогорку илимий мектебинде бекемделген. Бул анын кийинчерээк эл аралык деңгээлдеги стандарттарды ата мекендик билим берүүгө киргизүүсүнө шарт түзгөн.

2. Институционалдык салымы: Окумуштуу ОшМУ жана ЖАМУ сыяктуу ири университеттерде жетекчилик кызматтарды (кафедра башчысы, декан) аркалоо менен, бул окуу жайлардын тарых факультеттеринин илимий-педагогикалык потенциалын көтөрүүгө зор салым кошкон.

Илимий-методикалык мурасы: Анын 150дөн ашуун илимий эмгектери жана атайын студенттер үчүн даярдалган «Этнография» окуулугу кыргыз тилиндеги окуу-методикалык адабияттардын алтын фондун түзөт.

Коомдук жана мамлекеттик таанылуу: Профессордун көп жылдык үзүрлүү эмгеги мамлекет тарабынан бааланып, 2023-жылы «Илимдин мыктысы» төш белгиси менен сыйланганы анын педагогикалык кадыр-баркынын далили болуп саналат.

Насаатчылык мектеби: Э.Ж. Сулайманов - бүгүнкү күндө кыргыз этнографиясынын мурасын сактоочу жана аны кийинки муунга өткөрүп берүүчү устат-аксакал. Анын насааттары жана кесипкөйлүгү азыркы тапта да жаш изилдөөчүлөр үчүн илимий каармандыктын өрнөгү катары кызмат кылууда.

Жыйынтыктап айтканда, Э.Ж. Сулаймановдун педагогикалык ишмердүүлүгү - бул илим менен билимдин ажырагыс биримдигинин үлгүсү. Анын эмгеги кыргыз таануу илиминин гана эмес, жалпы эле жогорку мектептин тарыхында маанилүү орунду ээлейт.

### **Колдонулган адабияттар:**

1. Кыргызстан этнографы Сулайманов Эртабылды Жолдошевич 75 жашта// Түзүүчүлөр: В.Э.Анарбекова, Г.Т.Токтогулова, Г.Э.Чыныкеева, Г.А.Анарбоева. Жалал-Абад, 2024.- 150-б.
2. Чоротегин, Т. К. Эртабылды агай – кыргыздын мээнеткеч этнографы [Электрондук ресурс] / Т. К. Чоротегин // Азаттык үналгысы. – 2024. – 21-окт. – Кирүү режими: [https://www.azattyk.org/a/etnograf\\_ertabyldy\\_sulajmanov-75-cashta\\_2024\\_chorotegin/33167841.html](https://www.azattyk.org/a/etnograf_ertabyldy_sulajmanov-75-cashta_2024_chorotegin/33167841.html) (кайрылган күнү: 10.03.2026).
3. Алымбаев Ж.Б. Мыкты адис, чебер лектор/Акыйкат №46 (1715), 20-ноябрь, 2024-жыл.
4. Халматов, К. А. Профессор Э.Ж. Сулайманов жана анын жараткан эмгектери / К. А. Халматов // Вестник Жалал-Абадского государственного университета. – 2024. – No. 3-2(62). – P. 150-156. – EDN BFCSZG.
5. Дуйшеев, Ж. А. Рецензия на труды профессора Э.Ж. Сулайманова / Ж. А. Дуйшеев // Вестник Жалал-Абадского государственного университета. – 2024. – № 3-1(61). – С. 61-66. – EDN NFPJWZ.
6. Жамунун тарыхындагы профессор Ш.М.Ниязалиевдин орду // Bulletin Jalal-Abad State University. – 2013. – No. 1(27). – P. 36-38. – EDN GICCIT.

### **Авторлор тууралуу маалыматтар**

**Халматов Кудратбек Абдувохобович** – Б.Осмонов атындагы Жалал-Абад мамлекеттик университети, Жалал-Абад шаары, Кыргыз Республикасы, т.и.к., ага окутуучу, 0552404460. [kudrat-73@mail.ru](mailto:kudrat-73@mail.ru)

### **Сведения об авторах**

**Халматов Кудратбек Абдувохобович** - Жалал-Абадский государственный университет имени Б. Осмонова, город Джалал-Абад, Кыргызская Республика, к.и.н., старший преподаватель, 0552404460, [kudrat-73@mail.ru](mailto:kudrat-73@mail.ru)

### **Information about the authors**

**Khalmatov Kudratbek Abduvokobovich** - Jalal-Abad State University named after B. Osmonov, Jalal-Abad city, Kyrgyz Republic, Ph.D., Senior Lecturer, 0552404460, [kudrat-73@mail.ru](mailto:kudrat-73@mail.ru)

#### **Авторлор тууралуу маалыматтар**

**Талантбек кызы Динара** - Б. Осмонов атындагы Жалал-Абад мамлекеттик университети, Манас шаары, Кыргыз Республикасы, контакт: +996700487198, почта: [dinara6483@icloud.com](mailto:dinara6483@icloud.com)

#### **Сведения об авторах**

**Талантбек кызы Динара** Джалал-Абадский государственный университет имени Б.Осмонова, город Манас, Кыргызская Республика, магистрант, контакт: +996700487198, почта: [dinara6483@icloud.com](mailto:dinara6483@icloud.com)

#### **Information about the authors**

**Talantbek kyzy Dinara** - Jalal-Abad state university named after B.Osmonov, Manas city, Kyrgyz Republic, master's student, contact: +996700487198, email: [dinara6483@icloud.com](mailto:dinara6483@icloud.com)